

ZARZĄDZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 1 grudnia 1949 r.

o organizacji i funkcjonowaniu kontroli wewnętrznej w Ministerstwie Leśnictwa oraz urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach podległych, wydane w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli, na wniosek Ministra Leśnictwa.

Na podstawie pkt. 7 uchwały Rady Ministrów z dnia 26. IV. 1948 r. oraz równobrzmiącej uchwały Rady Państwa z dnia 5.V. 1948 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli wewnętrznej w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych, oraz jej współpracy z kontrolą państwową i społeczną (Monitor Polski Nr 51 z dnia 1.VI. 1948 r. poz. 292 i 293) i art. 26 ustawy z dnia 9.III. 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 74) — zarządzam, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. Zarządzenie niniejsze ustala szczegółową organizację, zakres działania i funkcjonowania kontroli wewnętrznej w resorcie Ministerstwa Leśnictwa, oraz zasady jej współpracy z kontrolą państwową i społeczną.

§ 2. Kontrola wewnętrzna w resorcie Ministerstwa Leśnictwa zwana będzie w dalszym ciągu niniejszego zarządzenia „kontrolą”, a jej organa — „organami kontroli”, zaś osoby powołane do jej wykonywania „inspektorami kontroli”. Określenia te winny być używane we wszystkich przepisach (zarządzeniach, instrukcjach, regulaminach, okólnikach itp.) Ministerstwa Leśnictwa, dla odróżnienia od czynności inspekcji, wykonywanych przez fachowe organa nadzoru (§ 3).

§ 3. Czynności inspekcji (prawo wydawania zarządzeń, odpowiedzialność za nadzorowaną jednostkę, ciągłość czuwania), stanowiące funkcje właściwych fachowych komórek organizacyjnych, zgodnie z punktem 26 powołanej uchwały Rady Ministrów z dnia 26.IV. 1948 r. sprawowane są niezależnie od kontroli, zorganizowanej i działającej na podstawie niniejszego zarządzenia.

§ 4. Organa kontroli wewnętrznej, z wyjątkiem organu na szczeblu Ministerstwa, nie mogą obejmować kontrolą planową i systematyczną jednostki organizacyjnej, w skład której wchodzi. Organa te w uzasadnionych wypadkach mogą przeprowadzać w jednostce organizacyjnej, w skład której wchodzi, kontrole dorywcze na zlecenie kierownika jednostki organizacyjnej lub organu kontroli wyższego stopnia.

II. Organizacja kontroli.

§ 5. Ustala się następujące organa kontroli wewnętrznej:

- a) w Ministerstwie Leśnictwa — Departament Kontroli,
- b) w Centralnym Zarządzie Lasów Państwowych, w Centralnym Zarządzie Przemysłu Leśnego, Państwowej Centrali Drzewnej „Paged” — Główne Inspektoraty Kontroli, zaś w Państwowej Centrali Leśnych Produktów Niedrzewnych „Las” i w ekspozyturach tych Central — Inspektoraty Kontroli.

W powołanych w przyszłości jednostkach administracyjnych na szczeblu Centrali tworzyć się będzie Główne Inspektoraty Kontroli, a na szczeblu ekspozytur tych Centrali — Inspektoraty Kontroli na podstawie każdorazowego zarządzenia Ministra Leśnictwa, wydanego za zgodą Prezesa Rady Ministrów i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

§ 6. Departament Kontroli w Ministerstwie podlega bezpośrednio Ministrowi, zaś Główne inspektoraty i Inspektoraty Kontroli — kierownikom jednostek organizacyjnych, w skład których wchodzi.

Główne Inspektoraty i Inspektoraty Kontroli hierarchicznie są równorzędne podstawowym komórkom organizacyjnym jednostki, w skład której wchodzi.

§ 7. Na czele Głównego Inspektoratu Kontroli stoi Główny Inspektor Kontroli, na czele Inspektoratu Kontroli — kierownik Inspektoratu Kontroli.

§ 8. Minister Leśnictwa po uzyskaniu opinii Biura Organizacji i Spraw Osobowych w Prezydium Rady Ministrów oraz po uzgodnieniu z Ministrem Skarbu i Prezesem Najwyższej Izby Kontroli ustala etaty osobowe poszczególnych organów kontroli wewnętrznej.

§ 9. Całokształtem kontroli w resorcie Ministerstwa Leśnictwa w zakresie organizacji, wyszkolenia, planowania i wykonywania kontroli oraz sprawozdawczości kieru-

je Dyrektor Departamentu Kontroli, odpowiedzialny przed Ministrem Leśnictwa.

§ 10. Do szczególnych obowiązków i uprawnień Dyrektora Departamentu Kontroli z tytułu kierownictwa kontrolą należą:

- wnoskowanie i opiniowanie w sprawach organizacji kontroli oraz w sprawach obsady personalnej na stanowiskach inspektorskich (§ 45),
- współpraca i bezpośrednie uzgadnianie w sprawach kontroli, a szczególnie w sprawach planu i sprawozdawczości kontroli, z Najwyższą Izbą Kontroli,
- wydawanie ogólnych instrukcji, wytycznych itp. w przedmiocie planowania kontroli (§ 27) w szczególności w celu uniknięcia zbieżności co do czasu i przedmiotu czynności organów kontroli różnych stopni, oraz wydawanie wytycznych, podręczników fachowych, wzorów itp. w sprawie wykonywania kontroli, metody kontroli i sprawozdawczości,
- sprawowanie ogólnego fachowego nadzoru nad wykonywaniem kontroli przez organa kontroli wszystkich stopni,
- prawo żądania od wszystkich organów kontroli podległych Ministerstwu Leśnictwa wykonania określonych czynności kontrolnych,
- programowe szkolenie inspektorów kontroli, prowadzenie odpraw, instruktaży, egzaminów.

§ 11. Departament Kontroli Ministerstwa Leśnictwa prowadzi centralną ewidencję planów kontroli (§ 27) oraz na podstawie otrzymanych sprawozdań okresowych (§ 35) — ewidencję kontroli wykonanych.

III. Zakres działania organów kontroli.

§ 12. Kontroli podlegają:

- wszystkie komórki Ministerstwa oraz jednostki podległe lub nadzorowane (urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa),
- przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje, pozostające pod zarządem Ministerstwa Leśnictwa lub jego jednostek organizacyjnych, względnie prowadzone przy udziale finansowym Ministerstwa Leśnictwa,
- wszelkie inne przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje osób fizycznych lub prawnych, bez względu na ich formę prawną i organizacyjną, wykonujące zadania na rzecz Ministerstwa Leśnictwa względnie na rzecz jednostek mu podległych albo przezeń nadzorowanych — w granicach tych zleceń,
- urzędy, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa osób fizycznych lub prawnych, otrzymujące subwencje lub dotacje z budżetu Ministerstwa Leśnictwa — w zakresie użycia tych subwencji lub dotacji.

§ 13. Minister Leśnictwa może zlecić organom kontroli wykonywanie kontroli innych zakładów, instytucji, organizacji i przedsiębiorstw nie wymienionych w § 12, z tytułu nadanych mu szczególnych uprawnień lub poruczonych mu szczególnych zadań państwowych w zakresie ustawowego działania resortu.

§ 14. Poszczególne organa kontroli (§ 5) są właściwe do wykonywania kontroli:

- Departament Kontroli Ministerstwa Leśnictwa — wszystkich jednostek organizacyjnych: urzędów, przedsiębiorstw, instytucji i zakładów wymienionych w § 12, przy czym jednak do wszczęcia kontroli w komórkach organizacyjnych Ministerstwa wymagane jest osobne zlecenie Ministra.

W zasadzie jednak Departament Kontroli jest powołany do planowej i systematycznej kontroli oraz do doraźnego badania i sprawdzania wykonawstwa z zakresu organizacji, administracji, gospodarki i rzeczowej działalności resortowej jednostek (urzędów, instytucji, zakładów i przedsiębiorstw) typu centralnego i jednostek niższego stopnia organizacyjnego, bezpośrednio podległych Ministerstwu. Kontrole pozostałych jednostek przeprowadza w zasadzie wyrywkowo lub w razie konieczności.

- Główne Inspektoraty i Inspektoraty Kontroli — w trybie kontroli planowej i systematycznej — wszystkich jednostek organizacyjnych, podległych bezpośrednio jednostce, w skład której wchodzi. Kontrole pozostałych jednostek przeprowadzają w zasadzie wyrywkowo lub w razie konieczności.

Każdy organ kontroli jest powołany do instruowania, normowania, koordynowania, nadzorowania oraz kontrolowania działalności właściwych organów kontroli wewnętrznej w podległych lub nadzorowanych przez Ministerstwo jednostkach.

§ 15. Organa kontroli są powołane do kontroli organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania jednostek podlegających kontroli (§§ 12, 13 i 14) z punktu widzenia planowości, legalności, rzetelności, gospodarności i celowości.

§ 16. Dla wykonywania powyższych zadań organa kontroli przeprowadzają kontrole:

- wstępną (czynności zamierzonych),
- faktyczną (czynności dokonywanych),
- następną (czynności dokonanych).

§ 17. Szczegółowy zakres i sposób wykonywania kontroli wstępnej, faktycznej i następnej ustali instrukcja Ministra Leśnictwa, wydana zgodnie z pkt. 8 powołanej na wstępie uchwały Rady Ministrów, w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli, a także z Ministrem Skarbu w odniesieniu do spraw finansowych. Instrukcja ta powinna być przesłana do wiadomości Biura Organizacji i Spraw Osobowych Prezydium Rady Ministrów.

§ 18. Organa kontroli nie mogą wydawać żadnych zarządzeń ani orzeczeń za wyjątkiem spraw:

- nagłych, podlegających kontroli, a. niecierpiących zwłoki, jeżeli w inny sposób nie można zapobiec szkodzie dla Skarbu Państwa lub interesu publicznego — zawiadamiając o tym niezwłocznie władze kontrolowanej jednostki, której te zarządzenia dotyczyły,
- związanych z wykonywaniem kontroli w organach kontroli niższych stopni.

Odписы wydanych zarządzeń i orzeczeń winny być nadsyłane do właściwych organów Najwyższej Izby Kontroli.

§ 19. Wszystkie sprawy, podlegające na podstawie obowiązujących przepisów skierowaniu do władz powołanych do ścigania przestępstw, organa kontroli kierują bezpośrednio do tych władz z wnioskiem o wszczęcie dochodzenia, zawiadamiając jednocześnie zwierzchnika administracyjnego kontrolowanej jednostki oraz właściwy organ Najwyższej Izby Kontroli.

§ 20. Organa i inspektorzy kontroli nie ponoszą odpowiedzialności za stan organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania kontrolowanych jednostek, natomiast są odpowiedzialni za rzetelne stwierdzenie stanu faktycznego i wierne jego odtworzenie.

§ 21. Inspektorzy kontroli legitymują się, niezależnie od legitymacji służbowej, osobnymi delegacjami — podpisanymi przez kierownika (zastępcę) odnośnego organu kontroli.

Dyrektor i Wicedyrektor Departamentu Kontroli, jak również Główni Inspektorzy Kontroli i kierownicy Inspektoratów Kontroli uprawnieni są do przeprowadzania kontroli w zakresie ich kompetencji bez specjalnego upoważnienia, z mocy zajmowanego stanowiska.

§ 22. Jednostki podlegające kontroli, wymienione w § 12 niniejszego zarządzenia, obowiązane są udzielać organom kontroli w zakresie ich właściwości oraz poszczególnym inspektorom kontroli w związku z ich czynnościami żądanych wyjaśnień ustnych lub pisemnych, wglądu do ksiąg, akt, dokumentów i t. d., oraz wszelkiej pomocy i ułatwień służbowych.

§ 23. Na żądanie organów kontroli władze i organa w resorcie Ministerstwa Leśnictwa są obowiązane delegować swych pracowników, posiadających specjalne wykształcenie lub wiadomości, do pomocy w czynnościach kontrolnych lub w charakterze rzeczoznawców.

§ 24. Wszystkie Departamenty i Biura Ministerstwa Leśnictwa oraz urzędy i instytucje, zakłady i przedsiębiorstwa typu centralnego obowiązane są dostarczać Departamentowi Kontroli w ustalonej przezeń liczbie egzemplarzy odpisy zarządzeń, instrukcji, okólników itp. przepisów normatywnych, dotyczących organizacji, administracji i funkcjonowania jednostek resortu oraz udzielać informacji w zakresie uprawnieniami kontroli przewidzianym, w szczególności podawać mu do wiadomości ważniejsze spostrzeżenia z przeprowadzanych lustracji i inspekcji oraz wydane w związku z tym zarządzenia.

Powyższe odnosi się analogicznie do resortowych władz, urzędów, instytucji i przedsiębiorstw niższych szczebli w stosunku do organów kontroli ich stopnia (§ 5).

IV. Planowanie kontroli.

§ 25. Kontrola na wszystkich stopniach jest wykonywana planowo na podstawie okresowych (rocznych i kwartalnych) planów kontroli.

§ 26. Minister Leśnictwa zatwierdza, po uzgodnieniu z Najwyższą Izbą Kontroli, ogólne założenia do okresowego planowania kontroli w całym resorcie, opracowane przez Departament Kontroli na podstawie założeń programowych Rządu, oceny stanu administracji i gospodarki resortu oraz zgłoszonych wniosków.

Kierownicy komórek organizacyjnych Ministerstwa (Departamentów, Biur, Samodzielnych Wydziałów) oraz instytucji i przedsiębiorstw typu centralnego zgłaszają Dyrektorowi Departamentu swoje wnioski i uwagi do określonych planów kontroli.

§ 27. Na podstawie ogólnych założeń do okresowego planowania kontroli oraz instrukcji i wytycznych, wydanych przez Dyrektora Departamentu Kontroli (§ 10 pkt. c) organa kontroli wszystkich stopni sporządzają szczegółowe plany kontroli i przedstawiają je do aprobaty kierownikowi jednostki organizacyjnej, w skład której wchodzi.

Niezależnie od tego każdy organ kontroli (oprócz organu na stopniu Ministerstwa) przedstawia swój plan kontroli i plany podległych sobie organów niższych stopni kierownikowi organu kontroli wyższego stopnia, który jest uprawniony wnosić do planów poprawki, wynikające z potrzeby wzajemnego uzgadniania czynności organów kontroli różnych stopni, jak również niezbędne uzupełnienia do planu. Poprawki te są dla organu kontroli niższego stopnia wiążące.

§ 28. Organ kontroli wyższego stopnia jest uprawniony do sprawdzania wykonania planu kontroli organów stopni niższych.

§ 29. Niezależnie od kontroli planowych mogą być w uzasadnionych wypadkach przeprowadzane kontrole dorywcze, a to na zlecenie kierownika jednostki organizacyjnej, w skład której organ kontroli wchodzi, lub na zlecenie organu kontroli wyższego stopnia, bądź wreszcie z własnej inicjatywy organu kontroli.

V. Dokumentacja, sprawozdawczość i postępowanie pokontrolne.

§ 30. Z wyników swych czynności inspektorzy kontroli sporządzają protokoły z kontroli i sprawozdania pokontrolne. Jeden egzemplarz protokołu winien być pozostawiony w jednostce kontrolowanej. Protokoły z kontroli, dwustronnie podpisane, stanowią stwierdzenie faktów ujawnionych w toku kontroli. Do protokołu kierownik jednostki kontrolowanej ma prawo wpisać swe zastrzeżenia. W razie braku zastrzeżeń winna być o tym uczyniona wzmianka w protokole.

§ 31. Sprawozdania pokontrolne zawierają analizę i ocenę stwierdzonego protokołem stanu faktycznego, ustalenie odpowiedzialności i omówienie okoliczności, mających wpływ na stan organizacji, administracji, gospodarki i funkcjonowania jednostek kontrolowanych, jak również wnioski co do poprawy stwierdzonego stanu faktycznego oraz co do sposobu odzyskania strat i ukarania winnych.

§ 32. Organa kontroli kierują wnioski do władzy przełożonej jednostki kontrolowanej, bądź do kierownika jednostki kontrolowanej, a na podstawie tych wniosków władze przełożone lub kierownik wydają zarządzenia, za które ponoszą pełną odpowiedzialność. Organa kontrolne mają prawo domagać się terminowego powiadomienia o wydanych zarządzeniach i o ich wykonaniu, co nie dotyczy wniosków kierowanych do władzy naczelnej.

§ 33. Organa kontroli mogą występować z wnioskami pokontrolnymi jedynie do władz równego lub niższego stopnia. W razie potrzeby bezpośredniego wystąpienia do władz przełożonych jednostki, w skład której wchodzi wnioskujący organ kontroli, wystąpienia na wniosek tego organu dokonuje organ kontroli wyższego stopnia. W razie niezgodnienia wniosków organu kontroli przez władze równego lub niższego szczebla, rozstrzyga wspólny przełożony.

§ 34. W razie rozbieżności zdań między kierownikiem organu kontroli a jego zwierzchnikiem (władzą administracyjną) w związku z wydaniem lub wykonaniem zarządzeń pokontrolnych, kierownikowi organu kontroli służy odwołanie do kierownika wyższego stopnia kontroli. Kierownik organu kontroli wyższego stopnia decyduje wówczas o przedstawieniu sprawy do rozstrzygnięcia swemu zwierzchnikowi, jako przełożonemu władzy administracyjnej jednostki kontrolowanej.

Jeżeli zwierzchnia administracyjna władza organu kontroli wyda zarządzenie, wynikające z wniosków kontroli lub w sprawie sprawowania kontroli, mimo sprzeciwu kierownika tego organu kontroli, zarządzenie to winno być wykonane ale kierownik kontroli obowiązany jest niezwłocznie donieść o tym kierownikowi wyższego stopnia kontroli.

§ 35. Odpisy swych ważniejszych sprawozdań oraz sprawozdania okresowe z własnej działalności organa kontroli kierują do organu kontroli wyższego stopnia. Wyniki kontroli związane z wykonywaniem budżetu organa kontroli podają do wiadomości Komisji Oszczędnościowej w Ministerstwie Skarbu za pośrednictwem Departamentu Kontroli w Ministerstwie Leśnictwa, któremu odpowiednie sprawozdania przesyłają bezpośrednio.

§ 36. Na podstawie wyników pracy własnego organu kontroli oraz sprawozdań z działalności niższych organów kontroli Dyrektor Departamentu Kontroli przedstawia Ministrowi Leśnictwa kwartalne i roczne sprawozdania z

działalności i wyników kontroli w całokształcie administracji resortu.

VI. Współdziałanie kontroli wewnętrznej z innymi komórkami.

§ 37. Między organami kontroli wewnętrznej a innymi komórkami organizacyjnymi w każdej jednostce resortowej Ministerstwa Leśnictwa, posiadającej organ kontroli (w szczególności komórkami załatwiającymi sprawy organizacyjne i budżetowe) powinien istnieć stały wzajemny kontakt, oparty na ścisłym współdziałaniu, oraz systematycznej wymianie informacji, wniosków, osiągnięć i zamierzeń.

§ 38. Organa kontroli wewnętrznej biorą udział w ważniejszych konferencjach, odprawach i zjazdach kierowników i pracowników właściwych jednostek organizacyjnych.

§ 39. W miarę potrzeby przedstawiciele resortowych jednostek organizacyjnych biorą udział w zjazdach i konferencjach organizowanych przez kontrolę wewnętrzną, Zadaniem tych zjazdów i konferencji winno być:

- a) skoordynowanie działalności organów kontroli z innymi komórkami organizacyjnymi,
- b) ustalenie wniosków i wytycznych dla zarządzeń, potrzebnych dla usunięcia braków i niedociągnięć w poszczególnych jednostkach organizacyjnych,
- c) omówienie wykonania planów działalności kontrolnych i inspekcyjnych za okres ubiegły.

Protokoły ze zjazdów i konferencji wymienionych w niniejszym §, winny być przedkładane Departamentowi Kontroli Ministerstwa Leśnictwa.

VII. Współpraca z kontrolą państwową, skarbową i bankową oraz władzami, powołanymi do ścigania przestępstw.

§ 40. Najwyższa Izba Kontroli koordynuje działalność organów kontroli wewnętrznej z działalnością własną i z działalnością kontroli społecznej rad narodowych.

Z tego tytułu Najwyższa Izba Kontroli jest uprawniona do udzielania kontroli wewnętrznej wiążących wytycznych co do opracowywania okresowych planów kontroli, wprowadzania do ustalonych już planów poprawek i uzupełnień, zlecenia kontroli dorywczych, nieprzewidzianych w planach kontroli wewnętrznej, a ponadto do sumowania i oceny wyników kontroli przeprowadzonych przez organa kontroli wewnętrznej.

Organa kontroli wewnętrznej współpracują z Najwyższą Izbą Kontroli przez:

- a) nadsyłanie przez organa kontroli podległe Ministerstwu Leśnictwa do właściwych organów Najwyższej Izby Kontroli okresowych planów pracy, okresowych sprawozdań z czynności oraz sprawozdań z kontroli w sprawach o szczególnym znaczeniu dla interesów Państwa, a także na żądanie Najwyższej Izby Kontroli i jej Delegatur — wszelkich materiałów z dokonanych czynności kontrolnych.

Formy i terminy składania planów kontroli i okresowych sprawozdań z działalności organów kontroli wewnętrznej oraz tryb zlecenia przez Najwyższą Izbę Kontroli przeprowadzania kontroli dorywczych, nieprzewidzianych w okresowych planach kontroli, ustala instrukcja Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, wydana w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów,

- b) powiadamianie przez wszystkie organa kontroli wewnętrznej Delegatur Najwyższej Izby Kontroli o rozpoczęciu kontroli w terenie;

- c) udział we wspólnych kontrolach:
  - 1) inicjowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli i przeprowadzanych pod kierownictwem przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli w zespołach złożonych z przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli i kontroli wewnętrznej, lub Najwyższej Izby Kontroli, kontroli wewnętrznej i kontroli społecznej rad narodowych,
  - 2) inicjowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli i przeprowadzanych w zespołach złożonych z przedstawicieli kontroli wewnętrznej i kontroli społecznej rad narodowych, lub kontroli wewnętrznej różnych resortów względnie kontroli wewnętrznej i kontroli finansowej banków państwowych,

- d) zawiadamianie organów Najwyższej Izby Kontroli o naradach, konferencjach i odprawach, organizowanych przez organa kontroli wewnętrznej oraz nadsyłanie odpisów protokołów obrad,

- e) udział we wspólnych naradach i konferencjach organów kontroli wewnętrznej, finansowej (banków) i społecznej (rad narodowych) pod kierownictwem Najwyższej Izby Kontroli.

§ 41. Departament Kontroli w Ministerstwie porozumiewa się z Ministerstwem Skarbu oraz właściwymi pań-

